

Visit

Dwarkadheeshvastu.com

For

FREE

Vastu Consultancy, Music, Epics, Devotional Videos
Educational Books, Educational Videos, Wallpapers

All Music is also available in **CD** format. **CD Cover** can also be print with your Firm Name

We also provide this whole Music and Data in **PENDRIVE** and **EXTERNAL HARD DISK**.

Contact : Ankit Mishra (+91-8010381364, dwarkadheeshvastu@gmail.com)

Saral-Gita

Gujrati

અનુક્રમ

- ગીતાનું મહાત્મ્ય
૧. અર્જુનવિષાદયોગ
 ૨. સાંખ્યયોગ
 ૩. કર્મયોગ
 ૪. કર્મબ્રહ્માર્પણયોગ
 ૫. કર્મસંન્યાસયોગ
 ૬. આત્મસંયમયોગ
 ૭. જ્ઞાનવિજ્ઞાનયોગ
 ૮. અક્ષરબ્રહ્મયોગ
 ૯. રાજવિદ્યારાજગુહ્યયોગ
 ૧૦. વિભૂતિયોગ
 ૧૧. વિશ્વરૂપદર્શનયોગ
 ૧૨. ભક્તિયોગ
 ૧૩. ક્ષેત્રક્ષેત્રજ્ઞવિભાગયોગ
 ૧૪. ગુણત્રયવિભાગયોગ
 ૧૫. પુરુષોત્તમયોગ
 ૧૬. દૈવાસુરસંપદ્ધિભાગયોગ
 ૧૭. શ્રદ્ધાત્રયવિભાગયોગ
 ૧૮. મોક્ષસંન્યાસ યોગ
- ઉપસંહાર

ગીતાનું માહાત્મ્ય

(રાગ: ઓ ઈશ્વર ભજીયે તને ...)

પૃથ્વી કહે છે:

પ્રારબ્ધ તણો ભોગ જે જગમાં જન કરતાં,
ભક્તિ ઉત્તમ તે કહો કેમ કરી લભતાં ?

વિષ્ણુ ભગવાન કહે છે:

પ્રારબ્ધ ભલે ભોગવે, ગીતારત પણ જે,
સુખી મુક્ત તે થાય છે, લેપાવે ના તે.

ગીતા ધ્યાન કર્યા થકી, પાપ કદી ના અડે,
પદ્મ જેમ જલમાં છતાં, જલ એને ન અડે.

ગીતા જ્યાં ને પાઠ જ્યાં ગીતાજીનો થાય,
પ્રયાગ જેવા તીર્થ ત્યાં સર્વે ભેગા થાય.

ગીતા-આશ્રય હું રહું, ગીતા ઘર મારું,
ગીતાજ્ઞાન થકી જ હું ત્રિલોકને પાળું

કર્મ કરે કોઈ છતાં ગીતા અમલ કરે,
જીવન મુક્ત તે થાય ને, સર્વ પ્રકાર તરે.

ગીતા છે ત્યાં અન્ય છે શાસ્ત્રોનું શું કામ,

પ્રભુના મુખથી પ્રગટ છે ગીતા દિવ્ય તમામ.

ભવસાગર છે ધોર આ, તરવા માગે જે,
ગીતારૂપી નાવનું શરણ લઈ લે તે.

પવિત્ર ગીતા ગ્રંથ આ પ્રેમે જે પઢશે,
પ્રભુને પામી શોકને ભયથી તે છૂટશે.

ગીતા પ્રેમે જે પઢે પ્રાણાયામ કરે,
પૂર્વજન્મ આ જન્મનાં તેનાં પાપ ટળે.

સ્નાન કર્યાથી જાય છે, મેલ દેહનો જેમ,
ગીતા સ્નાને જાય છે માયાનો મલ તેમ.

પ્રભુ મુખમાંથી નીકળી ગીતા જે વાંચે,
અન્ય શાસ્ત્રને તે ભલે વાંચે ના વાંચે.

ગંગાજલ પીધા થકી અમૃતસ્વાદ મળે,
ગીતાની ગંગાથકી બીજો જન્મ ટળે.

ઉપનિષદની ગાયને ગોપાલે દોહી,
અર્જુન વાછરડો, રહ્યું ગીતા દૂધ સોહી.

ગીતા એક જ શાસ્ત્ર છે, કૃષ્ણ એક છે દેવ,
મંત્ર તેમનું નામ ને કર્મ તેમની સેવ.॥૧૫॥

॥ ધ્યાન ॥

પ્રભુએ પોતે પ્રેમથી કહી નિજ સખાને,
વ્યાસ મહર્ષિએ કરી જેની રચનાને.

અઢાર તે અધ્યાયની, અમૃતથી જ ભરી,
ભવતારક ગીતા, તને યાદ રહ્યો છું કરી.

કમલસમી સોહી રહી આંખ જેમની તે,
વ્યાસ મહર્ષિ, હું નમું આજ ખૂબ પ્રીતે.

તેલ મહાભારત તણું ભરી જલાવ્યો છે,
જ્ઞાન દીવડો આ તમે દિવ્ય જગાવ્યો છે.

શરણે આવે તેમને પારિજાત જેવા,
જ્ઞાની કૃષ્ણ, નમન હજો ગીતા ગાનારા. ॥૫॥

વાસુદેવ, ચાણૂર ને કંસ તણા હણનાર,
જગદ્ ગુરુ તમને નમું કૃષ્ણ, શાંતિ ધરનાર.

મૂંગા બોલે, પંગુએ ચઢે પર્વતે તેમ,
જેની કૃપા થતાં; નમું કૃષ્ણ, કરી દો રે'મ.

બ્રહ્મા, ઈન્દ્ર, વરુણ ને દેવ સ્મરે જેને,
દિવ્ય ગાનથી ગાય છે, વેદ મહીં જેને.

ધ્યાન ધરી હૈયે જુએ, યોગીજન જને,
જને દેવ ન જાણતાં, દેવ નમું તેને. ॥૯॥

॥ ગીતાનું મહાત્મ્ય અને ધ્યાન સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૧ અર્જુનવિષાદયોગ

(છંદ: દોહરા; રાગ: ઓ ઈશ્વર ભજીયે તને ...)

ધૃતરાષ્ટ્ર કહે છે:

કુરુક્ષેત્રના તીર્થમાં, મળિયા લડવા કાજ,
કૌરવ પાંડવ તેમણે, કર્યું શું કહો આજ.

સંજય કહે છે:

જોઈ પાંડવ સૈન્યને, રાજા દુર્યોધન
દ્રોણ ગુરુ પાસે જઈ, બોલ્યો આમ વચન.

ગુરુદેવ, સેના જુઓ, પાંડવોની ભારી,
દ્રુપદપુત્ર તમ શિષ્યથી, સજ્જ થઈ સારી.

અર્જુન ભીમસમા ઘણા યોધ્યા છે શૂરવીર,
મહારથી યુધુધાન છે દ્રુપદ વિરાટ અધીર.

પુરુજિત કુંતીભોજ છે, શૈલ્ય શ્રેષ્ઠ ગુણવાન,
ધૃષ્ટકેતુ ને ચેકિતાન કાશીરાજ બલવાન.॥૫॥

યુધામન્યુ વિક્રાંત ને અભિમન્યુ રણવીર,
ઉત્તમૌજ દ્રોપદી-તનય સૌ મહારથી વીર.

હવે આપણા સૈન્યના કહું શ્રેષ્ઠ જનને,

દ્વિજશ્રેષ્ઠ હે, સાંભળો સંક્ષેપ મહીં તે.

તમે, ભીષ્મ ને કર્ણ છે, સેનાપતિ કૃપ છે,
અશ્વત્થામા વિકર્ણ ને સૌમદત્તિ પણ છે.

બીજાએ બહુ વીર છે વિવિધ શસ્ત્રવાળા,
યુધ્ધનિપૂણ જીવન મને અર્પણ કરનારા.

વિરાટ સેના આપણી રક્ષા ભીષ્મ કરે
પાંડવ સેના સ્વલ્પ છે, રક્ષા ભીમ કરે. ॥૧૦॥

બધી તરફથી ભીષ્મની રક્ષા સર્વ કરો,
નિજ સ્થાને ઊભા રહી રક્ષા સર્વ કરો.

કુરુમાં વૃધ્ધ પિતામહે શંખ વગાડ્યો ત્યાં,
સિંહનાદથી સૈન્યમાં હર્ષ છવાયો હા!

પણવ શંખ આનંદ અને ભેરી ગોમુખ ત્યાં,
સહસ્ર વાગ્યાં ને થયો ધોર શબ્દ રણમાં.

સફેદ ઘોડે શોભતા મોટા રથવાળા,
કૃષ્ણ અર્જુને શંખને દિવ્ય વગાડ્યા ત્યાં.

પાંચજન્ય કૃષ્ણે અને દેવદત્ત અર્જુન,
પૌંડ્ર વગાડ્યો શંખ ને ભીમે લાવી ધૂન. ॥૧૫॥

કુંતીપુત્ર યુધિષ્ઠિરે અનંત વિજય વળી
શંખ વગાડ્યો, શો રહ્યો શબ્દ બધેય ફરી.

સુધોષ મણિપુષ્પક ધ્વનિ નકુલ અને સહદેવ,
તેમ ધ્વનિ કૈંથે કર્યા શંખતણા સ્વયમેવ.

કાશીરાજ વિરાટ ને દ્રુપદ દ્રૌપદી બાલ,
ધૃષ્ટધુમ્ન અભિમન્યુએ ધર્યા ધ્વનિથી તાલ.

ખળભળાવતા આભ ને ધરતીને સ્વર એ,
જાણે ઉર કૌરવ તણાં ચીરી પૃથક્ કરે.

કૌરવની લડવા ઊભી સેનાને જોઈ,
ધનુષ ઉઠાવીને રહ્યો અર્જુન ત્યાં બોલી. ॥૨૦॥

અર્જુન કહે છે:

ઋષિકેશ અચ્યુત હે, રથ મારો રાખો
બંને સેના મધ્યમાં રથ મારો રાખો.

લડવા ઊભા સર્વને લઉં જરા જોઈ,
લડવા લાયક કોણ છે લઉં જરા જોઈ.

દુર્યોધન-હિત ચાહતા લડવા કાજ મળ્યા,
કોણ કોણ રણમાં મળ્યા જોઉં આજ જરા.

સંજય કહે છે:

અર્જુનનાં વચનો સુણી શ્રી કૃષ્ણે જલદી,
બંને સેના મધ્યમાં રથ રાખ્યો પકડી.

ભીષ્મ દ્રોણ જેવા ઘણા રાજા જેમાં છે,
જો કૌરવ સેના ઊભી પાર્થ, બરાબર તે. ॥૨૫॥

પિતા પિતામહ ને ગુરુ મામા ને ભાઈ,
પુત્ર પૌત્ર મિત્રો વળી સ્નેહી હિતકારી.

એવા જોઈ સ્વજનને કરુણતા ધારી,
બોલ્યો અર્જુન શોકથી ખિન્ન થઈ વાણી.

સસરા તેમજ સ્વજનને રણમાંહી જોઈ,
દ્રવે નહીં એવો હશે કઠોર જન કોઈ.

અંગ શિથિલ મારું થતું વદન સુકાઈ જાય,
શરીર કંપે, શોકથી રોમાંચ મને થાય.

ધનુષ હાથથી સરકતું, દાહ ત્વચામાં થાય,
ચિત્ત ભમે, મારા થકી ના જ ઉભા રહેવાય. ॥૩૦॥

લક્ષણ દેખાયે મને અમંગલ બધાંયે,
સ્વજનોને માર્યે નહીં મંગલ કેં થાયે.

વિજય રાજ્ય સુખ ના ચહું, કૃષ્ણ ખરેખર હું
રાજ્ય ભોગ જીવન મળે અનંત તોયે શું.

જેને માટે રાજ્ય ને વૈભવ સુખ ચહીયે,
પ્રાણ તજી રણમાં ઊભા સુખને છોડી તે.

પિતૃ તેમ આચાર્ય ને પુત્ર, પિતામહ આ,
સસરા મામા પૌત્ર ને સંબધી સઘળા.

ત્રિલોક કાજે તે હણે, હણું ન તો યે હું,
પૃથ્વી માટે તો પછી હણું તેમને શું? ॥૩૫॥

કૌરવને માર્યા થકી મંગલ શું મળશે ?
આતતાયીને મારતાં અમને પાપ થશે.

બંધુજનોને મારવા છાજે ના અમને.
સ્વજનોને માર્યે મળ્યે મંગલ શું અમને ?

લોભ થકી નાસી ગઈ બુદ્ધિ કૌરવની,
મિત્ર દ્રોહ કુલનાશનું દેખે પાપ નહીં.

પરંતુ કુલના નાશનો દોષ દૂર કરવા,
અમે ચહીએ કેમ ના જાણ છતાં તરવા.

કુલના નાશે થાય છે કુલધર્મનો નાશ,

ધર્મ જતાં કુલ કયાં રહ્યું, અધર્મ વ્યાપે ખાસ.

કુલની સ્ત્રીમાં આવતો અધર્મથી તો દોષ,
સંકર સંતાનો તણો તેથી થાયે કોષ.

સંકર સંતાનો થકી કુલ તો નરકે જાય,
શ્રાધ્ધ થાય ના પિતૃનું, પતન તેમનું થાય.

કુલિન સંકર લોકના દોષોથી નાસે
જાતિકુલતણા ધર્મ ને દુઃખ સદા વાસે.

ધર્મભ્રષ્ટનો નરકમાં સદા થાય છે વાસ,
એમ સાંભળ્યું છે અમે ઉત્તમ જનથી ખાસ.

મળ્યા રાજ્યના લોભથી સ્વજનોને હણવા,
પાપ કર્મ તે તો ખરે, મળ્યા અમે કરવા. ॥૪૫॥

તેથી તો છે શ્રેષ્ઠ કે કરું સામનો ના,
શસ્ત્ર વિનાનો છો હણે મુજને કૌરવ આ.

એમ કહી બેસી ગયો રથમાં પાર્થ પ્રવીણ,
ધનુષ બાણ મૂકી દઈ, થઈ શોકમાં લીન. ॥૪૭॥

॥ અધ્યાય પહેલો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૨ સાંખ્ય યોગ

સંજય કહે છે:

આંસુ આંખમાં ને વળી હૃદયમાં લઈ શોક,
ઊભો રહ્યો અર્જુન ત્યાં, કહી યુધ્ધને ફોક.

કૃષ્ણે એ અર્જુનને દીધી શીખ અપાર,
શીખામણ તે છે ખરે ગીતાજીનો સાર. ॥૧॥

અરે યુધ્ધમાં આ તને થયો કેમ છે શોક,
માન કીર્તિ ના આપતાં નીંદશે તને લોક.

કાયરતાને છોડ ને ઊભો થા લડવા,
તને છાજતું આ નથી, ઊભો થા લડવા.

અર્જુન કહે છે:

કેમ કરીને કૃષ્ણ આ યુધ્ધ મહીં લડવું,
કહો ભીષ્મ ને દ્રોણની સાથે શેં લડવું ?

પૂજનીય છે એ બધા, વેર કેમ કરવું,
એથી તો ઉત્તમ ખરે ભિક્ષુ બની મરવું.

લોહીભીના હાથથી રાજ્ય ભોગવું આ,
એ ઈચ્છા મારી નથી, સત્ય કહું છું હા. ॥૫॥

કોનો વિજય થશે, અમે જાણીએ ના તે,
જેના વિના મરણ ભલું, લડવા ઊભા તે.

મારું મન મુંઝાયેલું કરી શકે ન વિવેક,
શિક્ષા દો સાચી મને, તૂટે ન મારો ટેક.

શરણે આવ્યો આજ હું, ઉત્તમ શિક્ષા દો,
લડવાની ઈચ્છા નથી, ભલે ગમે તે હો.

સ્વર્ગતણું એ રાજ્ય જો પૃથ્વી સાથ મળે,
દિલ હણનારો શોક ના મારો તોય ટળે.

સંજય કહે છે:

એમ કહીને કૃષ્ણને મહાવીર અર્જુન
નહીં લડું એવું કહી ઊભો ધારી મૌન.

કૃષ્ણે અર્જુનને કહ્યું કરતાં સ્મિત જરી,
સાચે મિથ્યા વાતનો શોક રહ્યો તું કરી. ॥૧૦॥

શ્રી ભગવાન કહે છે:

પંડિતના જેવું વદે પરંતુ શોક કરે,
પંડિત જીવનમરણનો શોક કદી ન કરે.

હું ને તું આ રાજવી હતા પહેલાં ના,

ભવિષ્યમાં પણ ના હશે, એમ માનતો ના.

બાલ જુવાન બને બધા થાય વૃધ્ધ પણ તેમ,
મરવું સૌને છે ખરે, દુઃખી થવું તો કેમ.

ટાઢતાપ સુખ-દુઃખને દેનારા વિષયો.
ચલાયમાન અનિત્ય છે, સહુ તે ભારત ઓ!

વિષય તેમ સુખદુઃખથી વ્યથા ન જેને થાય,
ધીર પુરુષ તે છેવટે અમૃતપદમાં ન્હાય. ॥૧૫॥

અસત્ય અમર કદી નથી, નથી સત્યનો નાશ,
તત્વાન એવી ધરે શિક્ષા તેની ખાસ.

જે વ્યાપક સર્વત્ર છે તે અવિનાશી જાણ,
અવિનાશીનો નાશ ના, થાય કદી તે માન.

આત્માનો ના નાશ છે, થાય દેહનો નાશ,
એમ સમજ તો ના રહે, શોકતણો અવકાશ.

હણેલ કે હણનાર જે આત્માને માને,
આત્મા ના મારે મરે, તે જન ના જાણે

આત્મા ના જન્મે મરે, હણે નહીં ન હણાય,
નિત્ય સનાતન છે કહ્યો, અનાદિ તેમ સદાય.

અવિનાશી અજ નિત્ય જે આત્માને જાણે,
તે કોને મારી શકે, મરાયલાં માને.

જૂનાં વસ્ત્ર તજી ધરે નવીન વસ્ત્રો લોક,
તેમ દેહ ધારે નવો આત્મા, ના કર શોક.

શસ્ત્રોથી છેદાય ના, અગ્નિથી ન બળે,
સૂકાયે ના વાયુથી, જલથી ના પલળે.

છેદાયે કે ના બળે ભીંજાયે ન સુકાય,
સર્વવ્યાપક નિત્ય છે, આત્મા રહે સદાય.

અવિકારી અવ્યક્ત ને અચિંત્ય છે તે તો,
એવું જાણી ના ઘટે શોક કદી કરવો. ॥૨૫॥

જન્મમરણ આત્માતણાં અથવા તો તું માન,
તો પણ કરવો શોક ના, ઘટે તને તે જાણ.

જન્મે તે મરતું સદા, મરેલ જન્મે તેમ,
તેવો જગનો નિયમ છે, શોક થાય તો કેમ ?

વ્યક્ત મધ્યમાં થાય છે, આદિ અંત અવ્યક્ત,
જીવ બધા શાને પછી, થાય શોકમાં રક્ત.

અચરજ પામીને જુવે કોઈ આત્માને.

અચરજથી બોલે સુણે કોઈ આત્માને.

શ્રોતા વક્તા સર્વ તે હજારમાંથી કો'ક,
જાણી શકતા આત્માને કરોડમાંથી કો'ક.

શરીરમાં આત્મા રહ્યો તે ન કદીય મરાય,
તેથી કોઈ જીવનો, શોક કરી ન શકાય. ॥૩૦॥

તારો ધર્મ વિચાર તો, શોક દૂર આ થાય,
ધર્મયુધ્ધને કાજ છે ક્ષત્રિયોની કાય.

સ્વર્ગ દ્વાર છે યુધ્ધ આ અનાયાસ આવ્યું,
સુખી હોય ક્ષત્રિય તે યુધ્ધ લભે આવું.

કરીશ ના તું યુધ્ધ તો ધર્મ ખરે ચુકશે,
કલંક કાયરતાતણું લોકોયે મૂકશે.

અપયશ કરતા મોત છે ખરે કહ્યું સારું,
અપયશમાં જીવ્યે નહીં ભલું થાય તારું.

ભયથી તું નાસી ગયો, એમ કહેશે વીર,
કેં કેં લોક ચલાવશે વચનોનાં પણ તીર. ॥૩૫॥

માન તને જે આપતા તુચ્છ જ ગણશે તે,
નિંદા કરશે શક્તિની, દુઃખ ખરેખર એ.

મરીશ તો તું પામશે, સ્વર્ગ તણો આનંદ,
રાજ્ય પામશે જીતતાં, લડ તો તું સાનંદ.

લાભહાનિ સુખદુઃખ હો, જીત મળે કે હાર
સરખાં તેને માન ને લડવા થા તૈયાર.

કર્તવ્ય ગણી યુધ્ધ આ ખરે લડી લે તું,
પાપ તને ના લાગશે, સત્ય કહું છું હું

જ્ઞાન કહ્યું આ તો, હવે દઉં યોગ ઉપદેશ,
તેને જાણી તોડશે કર્મબંધ ને કલેશ.

જન્માંતરમાં નાશ ના યોગબુદ્ધિનો થાય,
સ્વલ્પ ધર્મ-આચારથી ભયને પાર કરાય. ॥૪૦॥

યોગવૃત્તિ તો હોય છે એક લક્ષવાળી,
યોગહીન બુદ્ધિ ઘણાં હોય ધ્યેયવાળી.

વેદવાદમાં રત થયા, કામી ચંચલ લોક
જન્મમરણ ફલ આપતાં કર્મ કરે છે કો'ક

સ્વર્ગ ચાહતા તે સદા મધુર વદે છે વાણ,
ભોગવાસનાથી ગણે ઉત્તમ કેં ના આન.

ભોગમહીં ફૂબી ગયું ચંચલ મન જેનું,

સમાધિમાં જોડાય ના, મન કદીયે તેનું.

ત્રિગુણાત્મક છે વેદ તો, ગુણાતીત તું થા.
દ્વંદ્વરહિત ને શુદ્ધ ને જ્ઞાની યોગી થા. ॥૪૫॥

કુવાતણો જે હેતુ તે સરવરમાંહી સરે,
તેમ વેદનો મર્મ સૌ જ્ઞાનીમહીં મળે.

કર્મ કરી લે, કર નહીં ફલની ચિંતા તું,
કર્મ છોડજે ના કદી, શિક્ષા આપું હું.

સંગ તજી મન યોગમાં જોડી કર્મ કરાય,
ફલમાં સમતા રાખ તો, સમતાયોગ ગણાય.

જ્ઞાનવિનાનું કર્મ ના ઉત્તમ છે તેથી,
જ્ઞાની બન, ફલ ચાહતા કૃપણ કહ્યા તેથી.

પાપ પુણ્યથી પર રહે જ્ઞાની યોગી તો,
યોગી થા તું, કર્મમાં કૌશલ યોગ કહ્યો. ॥૫૦॥

જ્ઞાની કર્મોના ફલે મમતા ના રાખે,
જન્મબંધનથી છૂટતાં, અમૃતરસ ચાખે.

જ્ઞાનથકી તું મોહને તરી જશે જ્યારે,
બાહ્યજ્ઞાન ને ભોગની વિરતિ થશે ત્યારે

બહુ સુણવાથી છે થઈ ચંચલ બુદ્ધિ તે,
અચલ સમાધિ મહીં થશે, ત્યારે યોગ થશે

અર્જુન કહે છે:

સ્થિર બુદ્ધિ છે જેમની, સમાધિ પામ્યા જે.
કેમ રહે તે ને વટે, ઓળખાય શે તે ?

સ્થિતપ્રજ્ઞનું વર્ણન

શ્રી ભગવાન કહે છે:

છોડે સઘળી કામના મનમાં ઉઠતી જે,
આત્માનંદે મગ્ન છે, સ્થિતપ્રજ્ઞ કહ્યા તે. ॥૫૫॥

દુઃખ પડે તો શોક ના, સુખની ના તૃષ્ણા,
રાગક્રોધ ભય છે ગયા, તે મુનિ સ્થિત મનના.

સારું માતું પામતા ચંચલ જે ના થાય,
શોક કરે કે ના હસે, જ્ઞાની તે જ ગણાય.

જેમ કાયબો અંગને સંકોચી લે છે,
ઇન્દ્રિયોને વિષયથી જ્ઞાની સંકેલે.

વિષયો જે ના ભોગવે તેના વિષય છૂટે,
રહ્યો સહ્યો પણ સ્વાદ તો પ્રભુ પામ્યે જ તૂટે.

યત્ન કરે જ્ઞાની છતાં ઇન્દ્રિયો બલવાન,
મનને ખેંચી જાય છે, વિષયોમાં તે જાણ. ॥૬૦॥

તેના પર સંયમ કરી મત્પર જે જન થાય,
ઇન્દ્રિયો વશમાં કરે જ્ઞાની તે જ ગણાય.

ધ્યાન ધર્યાથી વિષયનું સંગ છેવટે થાય,
કામ સંગથી, કામથી ક્રોધ પછીથી થાય.

ક્રોધ થકી સંમોહ ને વિવેકનો પણ નાશ,
અંતે બુદ્ધિનાશ ને તેથી થાય વિનાશ.

રાગદ્વેષને છોડતાં વિષયો સેવે જે,
સંયમને સાધી સદા પ્રસાદ પામે તે

તે પ્રસન્નતાથી થતો સર્વ દુઃખનો નાશ,
પ્રસન્નતાથી થાય છે મનમાં સ્થિરતા વાસ. ॥૬૫॥

ચંચલને બુદ્ધિ નથી, નથી ભાવના તેમ,
ભાવના વિના શાંતિ ના, અશાંતને સુખ કેમ.

ઇન્દ્રિયોની સાથમાં મન પણ જો જાયે,
નાવ વાયુથી તેમ તો બુદ્ધિ હરણ થાયે.

તેથી જેણે ઇન્દ્રિયો વિષયોથી વાળી,

તેની બુધ્ધિ થાય છે સ્થિરતા-સુખવાળી.

વિષયોમાં ઊંઘે બધાં, યોગી વિષય-ઉદાસ,
પ્રભુ પ્રકાશથી દૂર સૌ, યોગી પ્રભુની પાસ

સમુદ્ર પાણીથી બને જેમ કદી ન અશાંત,
તેમ કામનાથી રહે નિર્વિકાર ને શાંત.

તે જ શાન્તિને મેળવે, તૃષ્ણા ના જેને,
અહંકાર મમતા તજે, શાન્તિ મળે તેને. ॥૭૦-૭૧॥

બ્રાહ્મી સ્થિતિ આ મેળવી મોહિત ના કદી થાય,
મરણ સમે તેમાં રહે મુક્તિમારગ જાય. ॥૭૨॥

॥ અધ્યાય બીજો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૩ - કર્મયોગ

અર્જુન કહે છે:

કર્મથી જો શ્રેષ્ઠ હો પ્રભો, ખરેખર જ્ઞાન
યુધ્ધકર્મમાં કેમ તો ખેંચો મારું ધ્યાન ?

મોહ પમાડો કાં મને, એક કહો ને વાત
એક જ વાત કરો મને ધન્ય કરું કે જાત

જ્ઞાન અને કર્મયોગ

શ્રી ભગવાન કહે છે:

જ્ઞાની ને યોગી તણા આ સંસારે બે,
જુદા જુદા માર્ગો કહ્યા શ્રેયતણાં છે મેં.

કર્મ કરે જ મનુષ્ય ના, તો ના ઉત્તમ થાય,
છોડી દે જો કર્મને તોયે ના સુખ થાય

કર્મ કર્યા વિણ ના રહે કોઈ એ ક્ષણવાર,
સ્વભાવથી માનવ કરે કર્મ હજારોવાર. ॥૫॥

કાબૂ કરી ઈન્દ્રિયનો મનથી સ્મરણ કરે,
વિષયોનું જો માનવી, તો તે દંભ કરે.

મનથી સંયમ સાધતા અનાસક્ત પણ જે,
કર્મ કરે ઈન્દ્રિયથી શ્રેષ્ઠ ગણાયે તે.

નિયત કર્મ કર, શ્રેષ્ઠ છે, અકર્મથી તો કર્મ,
અનાસક્ત બનતાં સદા, તેથી તું કર કર્મ.

બ્રહ્માએ આ સૃષ્ટિના આરંભે જ કહ્યું,
કામધેનુ આ યજ્ઞથી સર્જો સૃષ્ટિ કહ્યું. ॥૧૦॥

દેવોની સેવા કરો, તે સેવો તમને,
એકમેકની સેવથી મળો શ્રેય તમને.

પ્રસન્ન દેવો યજ્ઞથી ઈષ્ટભોગ દે છે,
આપ્યા વિણ જે ખાય તે ચોર કહે તેને.

યજ્ઞશિષ્ટ ખાનારનાં પાપ બધાંયે જાય,
એકલપેટા જે બને તે તો પાપ જ ખાય.

પ્રાણી થાયે અન્નથી, અન્ન વૃષ્ટિથી થાય,
વૃષ્ટિ થાયે યજ્ઞથી, યજ્ઞ કર્મથી થાય.

કર્મ થાય પ્રકૃતિ થકી, પ્રકૃતિ પ્રભુથી થાય,
તેથી યજ્ઞે બ્રહ્મની, સદા પ્રતિષ્ઠા થાય. ॥૧૫॥

ચાલે છે આ ચક્ર તે મુજબ ન ચાલે જે,

મિથ્યા જીવે મૂર્ખને પાપી લંપટ તે.

આત્મામાં સંતોષ ને રતિસુખ છે જેને,
આત્મામાં જે મગ્ન છે, કર્મ નથી તેને.

કર્મ કરીને તેમને, મેળવવું ના કેં,
ન કર્યે કેં ન ગુમાવવું, મુક્ત રહ્યા તે થૈ.

આસક્તિ છોડી દઈ, યોગ્ય કરે જે કર્મ,
તે મંગલને મેળવે, કર તું તેમ જ કર્મ.

સિધ્ધ થયા છે કર્મથી જનકસમાં કેં લોક,
લોકોના હિત સારુંયે કર્મો ના છે ફોક. ॥૨૦॥

ઉત્તમ જન જે જે કરે, તે બીજા કરતાં,
પ્રમાણ તેનું માનતા, લોકો અનુસરતા.

મારે આ સંસારમાં કેં ના મેળવવું,
તો પણ જો ને કર્મમાં સદા રહ્યો રત હું.

જો હું કર્મ કરું નહીં, તજે બધા તો કર્મ,
લોકોનું હિત થાય ના, ના સચવાયે ધર્મ.

કરું નહીં હું કર્મ તો, નષ્ટ જગત આ થાય,
સંકરતા ને નાશનો મુજને દોષ અપાય.

અજ્ઞાની આસક્ત થૈ કર્મ કરે છે જેમ,
જ્ઞાની આસક્તિ મુકી, કર્મ કરે સૌ તેમ. ॥૨૫॥

અજ્ઞાનીમાં તે કદી શંકા જગવે ના,
કર્મ કરી ઉત્તમપણે પ્રેરે જનને હા

પ્રકૃતિના ગુણથી થતાં કર્મ છતાં જાણે,
મૂઢ અહંકારે ગણે કર્તા પોતાને.

ગુણને કર્મ-વિભાગને જે જાણે છે તે,
ગુણ વર્તે ગુણમાં ગણી ના આસક્ત બને

પ્રકૃતિ ગુણથી મૂઢ તે ડૂબે કર્મમહીં,
એ અજ્ઞાનીને કરે જ્ઞાની ચલિત નહીં.

અર્પણ કર કર્મો મને, મમતાને તજ તું,
સ્વધર્મ સમજી યુધ્ધમાં, પાર્થ લડી લે તું. ॥૩૦॥

શ્રદ્ધા રાખીને મૂકી, ઈર્ષ્યા કર્મ કરે,
કર્મોના બંધન બધાં તેના તુર્ત ટળે.

મદથી મત્ત બની કરે કર્મ આમ ના જે,
નષ્ટ થયેલો જાણજે, વિમૂઢ માનવ તે. ॥૩૨॥

પોતાની પ્રકૃતિ મુજબ જ્ઞાની કર્મ કરે,

પ્રકૃતિ મુજબ કરે બધાં, નિગ્રહ કેમ કરે

ઈન્દ્રિયોના વિષય છે રાગદ્વેષ વાળા
શિકાર તેના ના થવું, તે દુશ્મન સારા.

સ્વધર્મ છે ઊત્તમ કહ્યો, પરધર્મથી ખાસ,
સ્વધર્મમાં મૃત્યુ ભલું, પરધર્મ કરે નાશ.

યુધ્ધ ધર્મ તારો ખરે, ત્યાગ ભિક્ષુનો ધર્મ,
મૃત્યુ મળે તોયે ભલે કર તું તારું કર્મ. ॥૩૫॥

અર્જુન કહે છે:

કોનાથી પ્રેરાઈને પાપ કરે છે લોક,
ઈચ્છા ના હોયે છતાં જાણે ખેંચે કો'ક.

પાપનું કારણ

શ્રી ભગવાન કહે છે:

ઈચ્છા તૃષ્ણા વાસના, ક્રોધ કહ્યો છે જે,
તે જ કરાવે પાપને, દુશ્મન જનના તે.

દર્પણ મેલે, રાખથી આગ જેમ ઢંકાય,
ગર્ભ ઓરથી, કર્મ સૌ ત્યમ તેથી ઢંકાય.

અતૃપ્ત અગ્નિ કામનો જ્ઞાનીનો રિપુ છે,

ઢાંકી દે છે જ્ઞાનને, અઙ્ગિ સાચે તે.

મન બુધ્ધિ ઈન્દ્રિય છે તેના નિત્ય નિવાસ,
તે દ્વારા મોહિત કરે માનવને તે ખાસ. ॥૪૦॥

મન બુધ્ધિ ઈન્દ્રિયનો તેથી કાબૂ કરી,
જ્ઞાનનાશ કરનાર તે પાપી નાખ હણી.

ઈન્દ્રિયો બળવાન છે, મન તેથી બળવાન,
મનથી બુધ્ધિ શ્રેષ્ઠ છે, આત્મા ઉત્તમ જાણ.

આત્માને ઉત્તમ ગણી, આત્મશક્તિ ધારી,
કામરૂપ આ શત્રુને શીઘ્ર નાખ મારી. ॥૪૩॥

॥ અધ્યાય ત્રીજો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૪ કર્મબ્રહ્માર્પણ યોગ

શ્રી ભગવાન કહે છે:

વિવસ્વાનને યોગ આ પહેલાં કહ્યો મેં,
મનુને કથિયો તેમણે, ઈક્ષ્વાકુને મનુએ.

પરંપરાથી જાણતા રાજર્ષિ આ યોગ,
કાળ જવાથી તે ખરે, નષ્ટ થયો છે યોગ.

રહસ્યવાળો યોગ તે તુજને પાર્થ કહ્યો,
ભક્ત તેમ માની સખા, ઉત્તમ યોગ કહ્યો.

અર્જુન કહે છે:

વિવસ્વાન પૂર્વે થયા, તમે થયા હમણાં,
યોગ તમે ક્યાંથી કહ્યો, થાય મને ભ્રમણા.

શ્રી ભગવાન કહે છે:

મારા ને તારા ખરે જન્મ અનેક થયા,
મને યાદ તે સર્વ છે, તને ન યાદ રહ્યા. ॥૫॥

જગસ્વામી અજ છું છતાં, જન્મ લઉં છું હું,
પ્રકૃતિના આધારથી પ્રગટ થઉં છું હું.

અવતાર વિશે

જ્યારે જ્યારે ધર્મનો થઈ જાય છે નાશ,
અધર્મ વ્યાપે તે સમે જન્મ લઉં છું ખાસ

રક્ષુ સજ્જનને અને કરું દુષ્ટનો નાશ,
સ્થાપું સાચા ધર્મને પુરું ભક્તની આશ

દિવ્ય જન્મ ને કર્મને મારા જાણે જે,
મરણ પછી જન્મે નહીં, મને મેળવે તે.

ભય ને ક્રોધ તજી દઈ કરીને મને પ્રેમ,
તપ ને જ્ઞાન થકી ઘણાં પામ્યા મુજને તેમ. ॥૧૦॥

જેવા ભાવથકી મને ભક્ત ભજે મારા,
તેવા ભાવે હું ભજું તે સૌને પ્યારા

સર્વ પ્રકારે માનવી મુજ માર્ગે ચાલે,
મંગલ તેનું થાય જે મુજ માર્ગે ચાલે. ॥૧૧॥

બીજા દેવોને ભજે પ્રેમ કરીને જે,
સાચે સિદ્ધિ પામતા પૂજી તેમને તે.

ચાર વર્ણ મેં સર્જીયા ગુણને કર્મે માન,
તેનો કર્તા હું છતાં, અકર્તા મને જાણ.

મને કર્મબંધન નથી, નથી કર્મમમતા
માનવ સમજે એમ તે કર્મથકી છુટતા
એવું જાણીને કર્યા પહેલાં કેંચે કર્મ,
એમ જ કરજે કર્મ તો સચવાશે તુજ ધર્મ. ॥૧૫॥

કર્મ અને અકર્મ

અકર્મ તેમજ કર્મમાં મોહાયા વિદ્વાન,
કર્મ કહું જેથી રહે નહીં અશુભમાં ધ્યાન

કર્મ અકર્મ વિકર્મનો યોગ્ય જાણવો મર્મ
કર્મ રહસ્ય પિછાનવું, ગહન ખરે છે કર્મ.

અકર્મ દેખે કર્મમાં, કર્મ અકર્મે જે,
ઉત્તમ કર્મી તે કહ્યા, જ્ઞાની સૌમાં તે.

ફળની તૃષ્ણા ત્યાગતાં, કર્મ કરે છે જે,
દેહ જ્ઞાનથી કર્મને, પંડિત સાચે તે.

આસક્તિને છોડતાં, નિત્યતૃપ્તજ્યમ જે,
કર્મ કરે છે માનવી, કરે કેં નહીં તે. ॥૨૦॥

તૃષ્ણા સંગ્રહ છોડતાં, મનનો કાબૂ કરી,
શરીર કર્મ કર્યા થકી થાયે પાપ નહીં.

લાભાલાભે તૃપ્ત જે હંદ્રાતીત સદાય,
કર્મને કરે તોય તે ના બંધાય કદાય.

જુદા જુદા યજ્ઞ

સંગરહિતને મુક્ત છે જ્ઞાનપરાયણ જે,
કર્મ યજ્ઞભાવે કરે, કર્મ ન બાંધે તે.

અગ્નિ ને સમિધા વળી, હવિયે બ્રહ્મસ્વરૂપ,
કર્મ બ્રહ્મમય તેમને જે છે જ્ઞાનસ્વરૂપ.

દેવયજ્ઞ કોઈ કરે, યોગીજન જગમાં,
બ્રહ્માગ્નિમાં યજ્ઞને અન્ય કરે જગમાં. ॥૨૫॥

સંયમના અગ્નિમહીં ઈન્દ્રિયો બાળે,
કોઈ ઈન્દ્રિયોમહીં વિષયોને બાળે.

જ્ઞાન ભરેલા આત્મનો સંયમમય અગ્નિ
કોઈ હોમે પ્રાણને જગવી એ અગ્નિ.

દ્રવ્યયજ્ઞ, તપયજ્ઞ ને યોગયજ્ઞ પણ થાય,
જ્ઞાનયજ્ઞ કોઈ કરે, વ્રત તીક્ષ્ણ ઘણાં થાય.

પ્રાણાયામી પ્રાણને અપાનમાં હોમે,
પ્રાણ રોકતાં, પ્રાણમાં અપાનને હોમે.

કાબૂ કરી આહારનો, હોમે પ્રાણે પ્રાણ,
યજ્ઞ જાણતાં, યજ્ઞથી પવિત્ર સૌને જાણ. ॥૩૦॥

યજ્ઞામૃત ખાનારને ઈશ્વર પ્રાપ્તિ થાય,
યજ્ઞહીનને આ જગે પછીય સુખ ના થાય.

બ્રહ્માએ આવી રીતે અનેક યજ્ઞ કહ્યા
કર્મજન્ય તે જાણ, તો પાપ થશે ન કદા.

દ્રવ્યયજ્ઞથી જ્ઞાનનો યજ્ઞ શ્રેષ્ઠ તું જાણ,
કર્મ બધાંયે જ્ઞાનમાં પૂર્ણ થાય તે માન.

અનુભવવાળો હોય જે જ્ઞાની તેમજ હોય,
તેને નમતાં સેવતાં, પૂછ પ્રશ્ન તું કો'ય.

જ્ઞાન તને તે આપશે, તેથી મોહ જશે,
જગ આખું મુજમાં પછી જોશે આત્મ વિશે. ॥૩૫॥

પાપીમાં પાપી હશે કોઈ આ જગમાં,
જ્ઞાનનાવમાં બેસતાં, તરી જશે ભવમાં.

ભસ્મ કરે છે કાષ્ઠને બાળી અગ્નિ જેમ,
જ્ઞાનાગ્નિ કર્મો બધાં ભસ્મ કરે છે તેમ.

જ્ઞાનસમું કૈંયે નથી પવિત્ર આ જગમાંહ્ય

સમય જતાં તે મેળવે જ્ઞાની અંતરમાંથી.

શ્રદ્ધા ને સંયમ વળી લગની ખૂબ હશે,
જરૂર મળશે જ્ઞાન તો, શાંતિ વળી મળશે.

અવિશ્વાસ શંકા હશે તે તો નષ્ટ થશે,
આ જગમાં તેને નહીં, કોઈ સુખ ધરશે. ॥૪૦॥

શંકા છોડી જેમણે તજ્યું વળી અભિમાન,
તેને બાંધે કર્મ ના થયું જેમને જ્ઞાન.

એથી આ અજ્ઞાનથી મોહ થયો તુજને,
જ્ઞાનખડગથી છેદતાં લડ તું મુક્ત મને. ॥૪૨॥

॥ અધ્યાય ચોથો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૫ કર્મસંન્યાસયોગ

અર્જુન કહે છે:

વખાણો તમે કર્મને તેમ જ કર્મત્યાગ,
બંનેમાં જ શ્રેષ્ઠ હો, કહો તે મને માર્ગ.

ત્યાગ સાચો કે સંન્યાસ

શ્રી ભગવાન કહે છે:

કર્મત્યાગ ને કર્મ તે બંને મંગલ જાણ,
કર્મત્યાગથી કર્મ છે ઉત્તમ એમ પ્રમાણ.

જેનામાં ના વેર છે, તેને ત્યાગી માન,
આશા તૃષ્ણા છે નહીં તે સંન્યાસી જાણ.

દ્વંદ્વથી છૂટી શકે તે મુક્તિ પામે,
સહજ શાંતિ તેને મળે, દુઃખ વળી વામે

જ્ઞાનકર્મને પંડિતો ગણે નહીં અળગાં,
ફળ બંનેના એક છે, અજ્ઞ ગણે અળગાં.

મળે જ્ઞાનથી સ્થાન તે કર્મ થકીય મળે,
તેથી તેમાં ના કદી જ્ઞાની ભેદ કરે. ॥૫॥

કર્મ કરે ના તો પછી થાય નહીં સંન્યાસ,
કર્મ કરે જે થાય તે સમયે ત્યાગી ખાસ.

પવિત્ર યોગી સંયમી સમદર્શી છે જે,
કર્મ કરે તોયે કદી લિપ્ત બને ના તે.

જોતાં, સુણતાં, સુંઘતાં, ખાતાં ને વદતા
સૂતાં, ઊઠતાં, બેસતાં, શ્વાસક્રિયા કરતાં

હું કૈંયે કરતો નથી, જ્ઞાની એમ ગણે,
ઈન્દ્રિયો વિષયોમહીં વર્તે એમ ગણે.

પ્રભુને અર્પીને તજી અહં કરે જે કર્મ,
તેને પાપ અડે નહીં, વ્યાપે નહીં અધર્મ. ॥૧૦॥

કાયા મન બુદ્ધિ થકી, ફક્ત ઈન્દ્રિયોથી,
શુદ્ધિકાજ કર્મો કરે યોગી સંગ તજી.

ફળની તૃષ્ણા છોડતાં, શાંતિ લભે જ્ઞાની,
ફળમાં બદ્ધ બની જતાં કામી અજ્ઞાની.

મનથી કર્મ તજી, રહી નવદ્વારે નગરે,
કર્મ કરાવે ના કદી આત્મા કર્મ કરે.

કર્મ અને કર્તૃત્વ ને કર્મફળતણો યોગ,

પ્રભુ કરે નહીં, એ બધો પ્રકૃતિનો છે ભોગ.

પાપ પુણ્ય કોઈતણું ઈશ્વર ના ખાવે,
જીવભર્યા અજ્ઞાનથી તેથી મોહાયે. ॥૧૫॥

જ્ઞાનથકી જેણે હણ્યું પોતાનું અજ્ઞાન,
સૂરજ જેમ તેના મહીં પ્રકાશી રહે જ્ઞાન.

મન બુદ્ધિ નિષ્ઠા રહે જેની તે પ્રભુમાં,
જ્ઞાન-પવિત્ર ફરી ન તે જન્મે છે જગમાં.

બ્રાહ્મણ હાથી ગાય ને પંડિત મૂરખમાં,
જ્ઞાની ઈશ્વરને જુએ, જડ ને ચેતનમાં.

જીવતાં જ જગ જીતીયું સમતાવાન જને,
બ્રહ્મ જેમ નિર્દોષ તે બ્રહ્મમાં જ સ્થિત છે.

પ્રિય પામી હરખાય ના, અપ્રિયથી ન રડે,
સ્થિર ને જ્ઞાની બ્રહ્મથી અભિન્ન થાયે તે. ॥૨૦॥

અનાસક્ત વિષયોથકી જે સુખને પામે,
સુખ અક્ષય તે બ્રહ્મમાં સ્થિત યોગી પામે.

સ્પર્શજન્ય ભોગો બધાં, આદિ અને અંતે,
દુઃખ આપતા તે મહીં જ્ઞાની ના જ રમે.

દેહ ત્યાગ પહેલાં જ જે કામ ક્રોધના વેગ,
સહન કરે તે શ્રેષ્ઠ છે, સુખી થાય છે તે જ.

આત્માનું સુખ મેળવે, આત્મામાં આરામ,
તે મુક્તિને મેળવે, રહે ન કાંઈ કામ.

જીવોની સેવા કરે, દોષ કરે જે દૂર,
તે મુક્તિને મેળવે, પડે ન માયાપૂર. ॥૨૫॥

કામક્રોધ જીતે કરે મનનો સંયમ જે,
ભય છોડે જે, મેળવી મુક્તિને લે તે.

ભ્રમરમધ્યે દ્રષ્ટિ કરી, સ્થિર રોકતાં પ્રાણ,
વિષયોને અળગા કરી, ધરે ન જગનું ધ્યાન.

ભય ને ક્રોધ તજે, કરે મનનો સંયમ જે,
મોક્ષપરાયણ થાય જે, મુક્ત ગણાયે તે.

જીવમાત્રનો મિત્ર ને સૃષ્ટિનો સ્વામી,
જાણે મુજને તે ખરે, શાંતિ જાય પામી. ॥૨૬॥

॥ અધ્યાય પાંચમો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૬ આત્મસંયમયોગ

સાચો સંન્યાસી

શ્રી ભગવાન કહે છે:

ફલનો આશ્રય છોડતાં, કર્મ કરે છે જે,
સંન્યાસી તે છે ખરો, યોગીજન પણ તે.

અગ્નિને અડકે નહીં, કર્મ કરે ના તોય,
માયા મમતા હોય તો ત્યાગી થાય ન કોય. ॥૧॥

યોગ અને સંન્યાસ બે અલગ ખરે જ નથી,
છોડે ના સંકલ્પ તે યોગી થાય નહીં.

યોગ-સાધના કાજ તો સાધન કર્મ મનાય,
શમના સાધનથી પછી યોગારૂઢ થવાય.

ઈન્દ્રિયોના વિષયની મમતા છૂટી જાય,
સંકલ્પ મટે તે પછી યોગારૂઢ ગણાય.

કરવું પતન ન જાતનું, કરવો નિત ઉધ્ધાર,
પોતે શત્રુ મિત્રને પોતાનો રખવાળ. ॥૫॥

જે મનને જીતે સદા મિત્ર બને છે તે,
પોતાનો શત્રુ બને મન ના જીતે જે.

જાત ઉપર સંયમ કરી લે છે જે યોગી,
શાંત હોય તે, હોય છે પ્રભુ-રસનો ભોગી.

ટાઢ તાપ સુખ દુઃખ ને માન તેમ અપમાન,
ચલિત કરે જેને ન તે યોગી ઉત્તમ જાણ.

પથ્થર સોનું મૃત્તિકા તેને સરખાં હોય,
તૃપ્ત જ્ઞાન-વિજ્ઞાનમાં સાક્ષી જેવો સ્હોય.

મિત્ર શત્રુ મધ્યસ્થ કે બંધુ સ્નેહીમાં,
સમબુદ્ધિ છે તે કહ્યો ઉત્તમ યોગી હા.

ધ્યાનની સમજ

એકાંતમહી બેસવું યોગીએ હરરોજ,
તૃષ્ણા ને સંગ્રહ તજી કરવી અંતર ખોજ. ॥૧૦॥

સંયમ જાતતણો કરી એકલા જ રે'વું,
પવિત્ર સ્થાને દ્રઢ કરી આસનને દેવું.

ઈન્દ્રિયો મન વશ કરી, મન એકાગ્ર કરી,
આત્મ શોધવા યોગને કરવો શાંતિ ધરી

કાયા મસ્તક ડોકને કરવા સરખાં સ્થિર,
નાસિકાગ્રને દેખવું, ધરી ચિત્તમાં ધીર. ॥૧૩॥

સ્થિરતા રાખી ભય તજી, બ્રહ્મચર્ય પાળી,
મન મારામાં જોડવું બીજથી વાળી.

સંયમથી અભ્યાસને આમ કરે છે જે,
પરમ શાંતિ મુજમાં રહી પ્રાપ્ત કરે છે તે. ॥૧૫॥

ઉપવાસી રે'વું નહીં, ખાવું ના પણ ખૂબ.
ઉજાગરા કરવા નહીં, ઊંઘવું નહીં ખૂબ.

યોગ્ય કરે આહાર ને વિહાર તેમજ કર્મ,
જાગે ઊંઘે યોગ્ય તે લભે યોગનો મર્મ.

ચિત્ત થાય વશ ને પછી આત્મામાં સ્થિર થાય,
નિઃસ્પૃહ યોગી થાય તે યોગી યુક્ત ગણાય.

હવા વિનાના સ્થાનમાં દિવો ના હાલે,
તેવું મન યોગીતણું ચળે ન કો' કાળે.

યોગીજનના ચિત્તનો પૂરો સંયમ થાય,
હ્રી જાય ધ્યાનમાં, ત્યારે રસમાં ન્હાય. ॥૨૦॥

આત્માનો અનુભવ કરી આનંદમહીં ન્હાય,

બુધ્ધિ ને ઈન્દ્રિયથી અતીત સુખમાં ન્હાય.

તેનાથી કોઈ નથી બીજો ઉત્તમ લાભ,
તેને પામી ના ચળે પડે ભલેને આભ.

દુઃખ મટી જાયે બધું, તેને યોગ કહ્યો,
મનને મજબૂત રાખતાં કરવો તે જ રહ્યો.

સંકલ્પથકી કામના થાયે તે ટાળે,
ઈન્દ્રિયો મનથી બધી સંયમમાં ધારે.

ધીરે ધીરે બુધ્ધિને કરે પછી ઉપરામ,
વિચાર ન કરે, મન કરી સ્થિરને આત્મારામ. ॥૨૫॥

મન આ ચંચલ જાય છે અનેક વિષયો માંહ્ય,
વાળી પાછું જોડવું તેને આત્મા માંહ્ય.

કરતાં એમ થઈ જશે મન આત્મામાં શાંત,
સુખ ઉત્તમ ત્યારે થશે, દોષ થશે સૌ શાંત.

રોજ કરે છે યોગ આ તે તો નિર્મલ થાય,
બ્રહ્મપ્રાપ્તિ સુખ પૂર્ણ તે પામી તેમાં ન્હાય.

આત્માને સૌ જીવમાં આત્મામાં સૌ જીવ,
યોગી જુએ હંમેશ એ સમદર્શીની રીત.

જે મુજને સઘળે જુએ, મારામાં ને સર્વ,
તેનાથી ના દૂર હું, તે ના મુજથી દૂર. ॥૩૦॥

રહેલ સર્વે જીવમાં મને ભજે છે જે,
વર્તે સર્વપણે ભલે, મુજમાં વર્તે તે.

આત્મ જુએ સૌમાં અને અનુભવ કરે સમાન,
જાણે પરની પીડ તે યોગી માન મહાન

અર્જુન કહે છે:

સમતાનો આ યોગ જે કહ્યો તમે પ્રભુ હે,
ચંચલતાને કારણે અશક્ય લાગે તે.

મન ચંચલ બલવાન છે જક્કી તેમજ ખૂબ,
વાયુ જેમ મુશ્કેલ છે તેનો સંયમ ખૂબ.

શ્રી ભગવાન કહે છે:

મનને ચંચલ છે કહ્યું, તે છે સત્ય ખરે,
પ્રયત્ન ને વૈરાગ્યથી યોગી કાબુ કરે. ॥૩૫॥

અસંયમીને યોગ તો મુશ્કેલ કહ્યો છે,
સંયમશીલ પ્રયત્નથી પ્રાપ્ત કરે છે તે.

અર્જુન કહે છે:

અસંયમી શ્રદ્ધાભર્યો ચલિત યોગથી થાય,

યોગસિધ્ધિ ના પામતાં તેની શી ગતિ થાય ?

છિન્નભિન્ન વાદળસમો વિનાશ તેનો થાય ?

બ્રહ્મપ્રતિષ્ઠાહીન તે વિમૂઢનું શું થાય ?

પૂર્ણપણે મારી તમે શંકા દૂર કરો,

અન્ય કોણ હરશે, ન જો શંકા તમે હરો ?

યોગભ્રષ્ટની ગતિ વિષે

શ્રી ભગવાન કહે છે:

આ લોકે પરલોકમાં નાશ ન તે પામે,
મંગલકર્તા ના કદી દુર્ગતિને પામે. ॥૪૦॥

પુણ્ય ભરેલા લોકને તે યોગી પાવે,
પછી પવિત્ર ઘરોમહીં જન્મ લઈ આવે.

જ્ઞાની યોગીના કુલે અથવા જન્મ ધરે
દુર્લભ જગમાં કો'કને આવો જન્મ મળે.

પૂર્વજન્મના જાગતાં ત્યાં પણ સૌ સંસ્કાર,
યત્ન કરે યોગી વળી ભવને કરવા પાર. ॥૪૩॥

પૂર્વજન્મ સંસ્કારથી અવશ્ય યોગ કરે,
યોગેચ્છાથી તત્ત્વ તે ઉત્તમ પ્રાપ્ત કરે.

પ્રયત્ન ખૂબ કર્યા થકી મેલ હૃદયના જાય,
એમ ઘણા જન્મે પછી સિધ્ધ યોગમાં થાય. ॥૪૫॥

જ્ઞાની તપસીથી કહ્યો યોગી ઉત્તમ મેં,
કર્મીથી છે શ્રેષ્ઠ, તો યોગી તું ય થજે.

મારામાં મન જોડતાં, કરી વળી વિશ્વાસ,
ભજે મને દિનરાત તે ઉત્તમ યોગી ખાસ. ॥૪૭॥

॥ અધ્યાય છઠ્ઠો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૭ જ્ઞાનવિજ્ઞાનયોગ

શ્રી ભગવાન કહે છે:

મારામાં આસક્ત થૈ આશ્રય મારો લે,
જાણે મુજને કેમ તે હવે કહું છું તે. ॥૧॥

જ્ઞાન કહું તુજને વળી પૂર્ણ કહું વિજ્ઞાન,
જેને જાણી જાણવું રહે નહીં કેં આન. ॥૨॥

હજારમાં કોઈ કરે સિધ્ધિકાજ પ્રયાસ
કરતાં યત્ન હજારમાં કોઈ પહોંચે પાસ.

મારી પાસ પહોંચતા કોઈ પામે જ્ઞાન,
સાંભળ, જો તુજને કહું ઉત્તમ મારું જ્ઞાન. ॥૩॥

પૃથ્વી પાણી તેજ ને વાયુ ચિત્ત આકાશ,
અહંકાર બુદ્ધિ કહી મારી પ્રકૃતિ ખાસ.

બીજી જીવરૂપે રહી મારી પ્રકૃતિ છે,
તેનાથી જગને રચું, ઉત્તમ પ્રકૃતિ તે. ॥૪॥

આ બંને પ્રકૃતિ થકી પ્રાણી સર્વે થાય,
સર્જન તેમ વિનાશનું સ્થાન મને સૌ ગાય.

ઉત્તમ મુજથી કો' નથી, મારા વિણ કે' ના,
જગ મુજમાં છે, જેમ આ મણકા દોરામાં.

રૂપનું વર્ણન

પાણીમાં રસ હું થયો, સૂર્યચંદ્રમાં તેજ,
વેદમહીં ઓમકાર છું, પૌરુષ નરમાં સહેજ

પૃથ્વીમાં છું ગંધ ને તપ છું તાપસમાં,
જીવન પ્રાણીમાત્રનું, શબ્દ થયો નભમાં.

બીજ સર્વ પ્રાણીતણું મને સદાયે જાણ,
બુદ્ધિ તેમજ વીરતા વીરલોકમાં માન. ॥૧૦॥

બળ બનતાં સેવા કરું બળવાનોમાં હું,
અધર્મથી પર કામના જીવમાત્રમાં છું.

સત્વ અને રજ તમ તણાં ઉપજે મુજથી ભાવ,
તે મુજમાં છે, હું નથી તે ભાવોની માંદા.

ત્રણ ગુણવાળી છે કહી મારી જે માયા,
તેનાથી મોહિત થયા રંક અને રાયા.

માયા મારી છે ખરે તરવી આ મુશ્કેલ,
તરી જાય છે તે જ જે માડું શરણ ગ્રહેલ.

મૂઠ મને પામે નહીં, અધર્મથી ભરિયા,
માનવરૂપે તે ફરે તોય જાણ મરિયા. ॥૧૫॥

ચાર જાતના ભક્ત

દુઃખી તેમજ જ્ઞાનની ઈચ્છાવાળા લોક,
સંસારી આશાભર્યા, જ્ઞાની તેમજ કો'ક.

ચાર જાતના માનવી મને ભજે છે તે,
તેમાં જ્ઞાની ભક્તને શ્રેષ્ઠ કહ્યો છે મેં.

મહાન છે બીજા છતાં જ્ઞાની મારો પ્રાણ,
જ્ઞાની સંધાઈ ગયો મારી સાથે જાણ.

ઘણાય જન્મ પછી મને જ્ઞાની પામે છે,
પ્રભુ પેખે જગમાં બધે, સંત સુદુર્લભ તે.

કામનાભર્યા કે જનો, નિયમ ઘણાં પાળી,
અન્ય દેવતાને ભજે, સ્વભાવને ધારી. ॥૨૦॥

શ્રદ્ધાપૂર્વક દેવને ભક્ત ભજે છે જે,
તેની શ્રદ્ધા હું કરું દ્રઢ દેવમહીં તે.

શ્રદ્ધાપૂર્વક તે પછી તેની ભક્તિ કરે,
મારી દ્વારા કામના-ફળને પ્રાપ્ત કરે.

અલ્પબુદ્ધિ એ ભક્તના ફળનો થાય વિનાશ,
દેવ ભજ્યે દેવો મળે, મને ભજ્યે મુજ પાસ.

અજ્ઞાની મુજ રૂપની મર્યાદા માને,
વિરાટ ઉત્તમ રૂપ ના મારું તે જાણે.

માયાથી ઢંકાયેલું મારું પૂર્ણ સ્વરૂપ,
મૂઠ ઓળખે ના કદિ મારું દિવ્ય સ્વરૂપ. ॥૨૫॥

ભૂતભાવિ જાણું, વળી વર્તમાન જાણું,
જાણું હું સૌને મને કોઈ ના જાણ્યું.

વેર ઝેર તૃષ્ણાથી ભવમાં ભટકે લોક,
જેનાં પાપ ટળી ગયા, ભજે મને તે કો'ક.

મોત થકી છૂટવા વળી ઘડપણને હરવા,
ભજે શરણ મારું લઈ દુઃખ દુર કરવા.

ઘ્રઠ નિરધાર કરે અને ઘંઘ્રમુક્ત તે થાય,
પુણ્યવાન તે તો મને જાણી રસમાં ન્હાય.

બ્રહ્મકર્મ અધ્યાત્મ ને અધિભૂત અધિવજ્ર,
જે જાણે તે થાય છે મારામાં સંલગ્ન. ॥૩૦॥

॥ અધ્યાય સાતમો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૮ અક્ષરબ્રહ્મયોગ

અર્જુન કહે છે:

બ્રહ્મ વળી અધ્યાત્મ શું, કર્મ કહે કોને
અધિભૂત, અધિદૈવ હે પ્રભો, કહે કોને ?

મૃત્યુ આવે તે સમે યોગીજન તમને,
કેમ કરી જાણી શકે કહો કૃપાળુ મને.

શ્રી ભગવાન કહે છે:

અક્ષર છે પરબ્રહ્મ ને સ્વભાવ છે અધ્યાત્મ,
જગસર્જન ને નાશનો વ્યાપાર કહે કર્મ.

ક્ષર તે છે અધિભૂત ને પુરૂષ કહ્યો અધિદૈવ
અધિયજ્ઞ કહ્યો છે મને શરીરમાંનો દેવ.

યાદ કરી પ્રેમે મને જે છોડે છે દેહ,
તે પામી લે છે મને તેમાં ના સંદેહ.॥૫॥

જેને યાદ કરી તજે મૃત્યુ સમયે દેહ,
તેને પામે જીવ આ તેમાં ના સંદેહ.

તેથી રાતદિવસ મને યાદ કરી લડજે,

મન મારામાં રાખજે, મુજને મેળવજે.

યોગીજન અભ્યાસથી પ્રભુમાં મન જોડે,
પ્રભુને પામી લે વળી જ્યારે તન છોડે.

જ્ઞાની તેમ અનાદિ તે સૌના સ્વામી છે,
પ્રભુજી પૂર્ણ પ્રકાશ ને અનંતનામી છે.

અંતસમે તેને કરે યાદ પ્રેમથી જે,
મનને જોડે તે મહીં, પામે પ્રભુને તે. ॥૧૦॥

વેદ કહે અવિનાશ ને મુનિ જેને જાણે,
જેને માટે કેં કરે બ્રહ્મચર્ય ધ્યાને.

મન અંતરમાં રોકતાં દ્વાર બધાં રોકી,
યોગી રાખે પ્રાણને મસ્તકમાં રોકી.

પછી જપે છે પ્રણવને, ધ્યાન ધરે મારું,
એમ તજે છે દેહ તે પામે ગતિ ચારું.

સદા કરે છે યાદ જે મુજને પ્રેમ કરી,
તે જ મેળવે છે મને, જગને જાય તરી.

મને મેળવીને ફરી જન્મે ના કોઈ,
દુઃખ શોક કે વ્યાધિમાં પડે નહીં કોઈ. ॥૧૫॥

બ્રહ્મલોક ને લોક સૌ બીજા કૈંક કહ્યાં,
તેમાં જન્મ મરણ થતાં, તે ના અમર ગણ્યાં.

મને જ મેળવવા થકી અમર બને છે લોક,
જન્મ મરણ સાચે ટળે, ટળે તાપ ને શોક.

ચાર જાતનાં જુગ કહ્યાં, તે સૌ સાથ મળે
હજાર જુગ બ્રહ્માતણો, એક જ દિવસ કરે.

તેવી રાત બને વળી આ બ્રહ્માંડ વિશે,
દિવસે જીવો જન્મતાં, મરતાં રાત વિશે.

જીવ બધાં જન્મે વળી પ્રલય તેમનો થાય,
પ્રકટ થાય દિવસે અને રાતે છેક સમાય.

તેથી ઉત્તમ છે કહ્યા પ્રભુ સૌના સ્વામી,
પ્રલયમાં તે ના મરે, પ્રભુ અનંતનામી. ॥૨૦॥

અવિનાશી તે ઈશ છે, પરમધામ પણ તે,
તેને પામી ના ફરે, પાછું કોઈયે.

ઉત્તમ ભક્તિ હોય તો, તે પ્રભુ દર્શન દે,
જગ તેનામાં છે રહ્યું, વ્યાપક સઘળે તે.

બે જાતની ગતિ

જ્યારે મરતાં ના કદી, જન્મે યોગીજન,
જન્મે તે વેળા કહું, સાંભળ રાખી મન.

અગ્નિ, જ્યોતિ, દિવસ ને શુકલપક્ષ જો હોય,
ઉત્તરાયણે તન તજે, તે પ્રભુ પામે કોય.

ધુમ્ર, રાત, વદ હોય ને દક્ષિણાયન જો,
ચંદ્રલોકને મેળવી, ફરી જન્મતાં તો. ॥૨૫॥

શુકલ કૃષ્ણની આ ગતિ શાશ્વત છે જગમાં,
જન્મ થાય છે એકથી, ના જન્મે પરમાં.

આ જાણી યોગી કદી મોહિત નહીં થશે,
તેથી સર્વે કાળમાં યોગી તું બનજે.

વેદયજ્ઞ તપદાનનું પુણ્ય કહ્યું છે જે,
યોગી પદને મેળવે તેથી ઉત્તમ તે. ॥૨૬॥

॥ અધ્યાય આઠમો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૯ રાજવિદ્યારાજગુહ્યયોગ

શ્રી ભગવાન કહે છે:

ખૂબ જ છુપું જ્ઞાનને વળી કહ્યું વિજ્ઞાન,
મુક્ત કરે જે અશુભથી, કહું હવે તે જ્ઞાન.

પવિત્ર ને સુખકર કહી ઉત્તમ વિદ્યા તે,
અનુભવ કરવા યોગ્ય ને ઉત્તમ વિદ્યા છે.

માને ના આ ધર્મને, શ્રદ્ધા ના રાખે,
મરે જન્મ લે તે, નહીં મુક્તિરસ યાખે.

અખંડ મારું રૂપ આ જગમાં વ્યાપક છે,
મારામાં જીવો બધા રહેલા ખરે છે.

મારા અંશે એ રહ્યા, પૂર્ણરૂપમાં ના
જીવ રહ્યા મુજમાં છતાં, હું લેપાઉં ના. ॥૫॥

વાયુ વહેનારો બધે, રહે વ્યોમમાં જેમ,
ચરાચર રહે મુજ મહીં સમજી લેજે એમ.

કલ્પાંતે મારામહીં લય સૌનોયે થાય,
કલ્પારંભે મુજથકી સર્જન સૌનું થાય.

પ્રકૃતિનો આશ્રય લઈ સર્જું વારંવાર,
જીવ બધા આ જગતમાં સર્જું વારંવાર.

એ સર્વે કર્મો મને બંધન ના કરતાં,
ઉદાસીન નિર્લેપ હું રહું કર્મ કરતાં.

મારા હાથતળે રહી પ્રકૃતિ જગત કરે,
તેથી જગમાં થાય છે પરિવર્તન સઘળે. ॥૧૦॥

મનુષ્યરૂપે હું રહ્યો એમ મૂઢ જાણે,
વિરાટ મારા રૂપને ના કદિ પરમાણે.

મૂઢ જનોના કર્મ ને વિચાર મેલાં હોય,
સ્વભાવ હલકો તેમનો, સંસારે રત હોય.

જ્ઞાનકર્મ આશાતણું ફળ તે ના પામે,
મોહમયી પ્રકૃતિથકી સંકટ ના વામે.

પવિત્ર દિવ્ય સ્વભાવનાં મહાત્મા જનો કો'ક
ભાવથકી ભજતા મને પામી મૃત્યુલોક.

મારું કીર્તન તે કરે, યત્ન કરે મુજકાજ.
નમે મને પાળે વળી નિયમો મારેકાજ.

દ્વૈત તેમ અદ્વૈત ને વિશ્વભાવનાથી,

માનીને ભજતા મને કૈંચે જ્ઞાનથકી. ॥૧૫॥

ઋતુ ને યજ્ઞ સ્વધા વળી ઔષધ ને ધૃત છું,
મંત્ર હવન અગ્નિ બની વાસ ધરું છું છું.

આ જગનો હું છું પિતા, માતાધાતા છું,
વેદ તેમ ઓમ્ કારને ગતિને ભર્તા છું.

શરણ, સર્વનો મિત્ર ને સૌનું કારણ છું,
ગતિ, ભર્તા, સાક્ષી વળી અવિનાશી પ્રભુ છું.

હું વરસાદ કરું વળી તાપ તપાવું છું,
સુધારૂપ ને સત્ય છું, મૃત્યુનો પતિ છું.

યજ્ઞ કરે જે પ્રેમથી તે જન સ્વર્ગે જાય,
પુણ્યથકી દૈવી ઘણાં ભોગે સ્વર્ગે ન્હાય. ॥૨૦॥

પુણ્ય થાય પુરું પછી જન્મે પૃથ્વીમાંહ્ય,
આવાગમનથકી ન તે છૂટે છે જગમાંહ્ય.

દર્શન મારું ના કરે ત્યાં લગ મુક્ત ન થાય,
કોઈ સુખ ને દુઃખથી કદી ન છૂટી જાય.

મારું શરણ લઈ કરે મારી ચિંતા જે.
તેના કોડ બધા પૂરું, રક્ષુ છું તેને.

અન્ય દેવને જે ભજે, મને જ ભજતા તે,
સર્વ જાતના યજ્ઞનો સ્વામી જાણ મને.

મને જાણવાથી જ ના અવગતિને પામે,
મને ન જાણે તે સદા દુર્ગતિને પામે.

દેવ ભજ્યે દેવો મળે, પિતૃ ભજ્યે પિતૃ,
ભૂતોથી ભૂતો મળે, મને ભજ્યે હું મળું. ॥૨૫॥

ફળ કે ફૂલ મને ધરે, પર્ણ તેમ પાણી,
ધર્મ ભાવથી સર્વ હું આરોગું દાની.

તેથી તું જે જે કરે, તપે, દાન દે, ખાય,
કરજે અર્પણ તે મને, અહંભાવ ના થાય.

સારાં નરસાં કર્મથી એમ જ તું છૂટશે,
ત્યાગ યોગથી ને મને પ્રાપ્ત કરી ચૂકશે.

મારે શત્રુમિત્ર ના, સૌથે સરખાં છે,
ભજે ભાવથી તે છતાં નજીક અદકાં છે.

ખૂબ અધર્મીયે મને ભજે કરીને પ્રેમ,
તો તે સંત થઈ જશે, પામી મારી રે'મ. ॥૩૦॥

શાંતિ પૂર્ણ તે પામશે, ધર્માત્મા બનશે,

મારો ભક્ત કદી નહીં અર્જુન, નષ્ટ થશે.

પાપી, સ્ત્રી ને શુદ્રયે ગુણ મારા ગાશે,
લેશે માટું શરણ તો ઉત્તમ ગતિ થાશે.

પછી ભક્ત બ્રાહ્મણ અને જ્ઞાનીનું તો શું
જન્મીને આ જગતમાં મને ભજી લે તું.

મનથી ભજ મુજને અને તનથી કર સેવા,
કર્મ મને અર્પણ કરી, માણી લે મેવા.

જગમાં જોઈને મને વંદન કર હરરોજ,
મને પામશે એમ તું કરતાં મારી ખોજ.

મન વાણીથી ભક્ત થા મારો કેવળ તું,
શાંતિ તેમ સુખ પામશે, સત્ય કહું છું હું. ॥૩૪॥

॥ અધ્યાય નવમો સમાપ્ત ॥

અધ્યાય ૧૦ વિભૂતિયોગ

શ્રી ભગવાન કહે છે:

ફરીવાર અર્જુન તું સુણ વચનો મારાં,
તારા હિત માટે કહું વચનો તે પ્યારાં.

જન્મ ન મારો જાણતાં મહર્ષિ અને દેવ,
આદિ દેવ ને ઋષિતણો જાણી મુજને સેવ.

લોકોનો ઈશ્વર મને જે કોઈ જાણે,
દુઃખદર્દથી તે છૂટી મુક્તિરસ માણે.

ક્ષમા સત્ય બુદ્ધિ વળી શમદમ તેમજ જ્ઞાન,
સુખ દુઃખ ભય ને અભય, સત્યાસત્ય પ્રમાણ.

તપ ને સમતા ને દયા, યશ અપયશ ને દાન,
ભાવ થતા પ્રાણીતણાં, તે સૌ મુજથી જાણ. ॥૫॥

સાત મહર્ષિ ને વળી ચાર જાતને તે,
મનુ મારાથી છે થયા, જગતના પિતા જે.

વિભૂતિ તેમજ યોગ આ મારો જાણે જે,
જોડાયે દ્રઢ યોગથી મારી સાથે તે.

સૌનો હું સ્વામી વળી મારામાં આ સર્વ,
જ્ઞાની સમજે એમ ને ભજે તજીને ગર્વ.

મન ને પ્રાણથી મને ભજે કથાય કરે,
મારી ચર્ચાથી સદા તૃપ્તિ હર્ષ ધરે.

અનન્ય પ્રેમી ભક્તને બુદ્ધિ આપું છું,
તેથી મુજને મેળવે, બંધન કાપું છું. ॥૧૦॥

દયા કરીને જ્ઞાનનો દીપ બનું છું હું,
રહી હૃદયમાં તેમનું અજ્ઞાન હરું છું.

અર્જુન કહે છે:

પવિત્ર ઈશ્વર છો તમે, દેવ જગતના તેમ,
શાશ્વત તેમજ દિવ્ય છો, અજ અવિનાશી તેમ.

નારદ તેમજ વ્યાસને સંત કહે છે એમ,
અસિત વ્યાસ દેવલ વળી તમે કહો છો તેમ.

સાચું માનું છું તમે કહો તે બધું હું,
દેવ તેમ દાનવ પ્રભો, તમને જાણે શું

તમે જ જાણો છો ખરે પૂર્ણ તમારું રૂપ,
દેવદેવ ભૂતેશ હે, જગતનાથ જગભૂપ. ॥૧૫॥